

se investie alta limba, ca-ci acesta este numai ostentia desiarta, tempu perdutu si spese aruncate in vana *).

De aci incolo noi amu recomandam tenerimea studiilor maghiare investierea limbii nostre romanesce in intercomuni proprii lor scolare, in sensu europeanu. Celu care cunoasca limba romanesca perfectu, invetia fora aemennare mai usloru limb'a latina. Sciutu este, ca notionea maghiara numel prin limb'a latina a fostu in stare de a se alaturu si ea langa poporale entropene, si ca fora acea limba ea nu ar' avea nici istoria, nici jurisprudentia. Cunoscuta este extraordinaria greutate ca care lapta tenerimea maghiara intru investierea limbii latine, de care limb'a ea este mai straina decatu ori-care alt'a din Europ'a. Pana invetia bietii teneri maghiari latinesce pro catu se pricepa pe Verboczi, tenerimea romana e in stare sa mai invetie pe langa latin'a, inca alte doas limbi, italian'a si frances'a, sau ispanic'a si portugall'a, in catu se intielaga pe classicii acoloru popora. Janii nostrii, carii mergu la universitatiile Italiei si ale Francei, sau in Belgiu, dupa trei patru luni de dile asculta pe profesori cu celu mai bunu successu, candu din contra, sarmanii jani maghiari perdu cate doiu trei ani, pana se invetie vreuna din limbile neolatine. Candu ar' sei si romanesce de acasa, ceea ce le ar' fi usioru, numai se vrea, atunci ar' invetia multu mai tute si cu successu mai bunu, ori-care limba neolatina. Cu limb'a maghiara mori de foame, indatata ai eajiu din Ungari'a. Cu ajutoriulu limbii romane te va intielage ori-cine in Europ'a meridionale candu vei cere: Pance, Carne, Apa, Vinu, Viarsu, Sare, Piperiu, Leguma, Fructe sau pome, si candu vei adage: Casa, ori Camera, Lumina pe Mese etc., candu vei dice: Capu, Facia, Ochiu, Urechia, Dente, Barba, Mana, Peptu, Pelle si diece mii altele.

Maghiarii se temu forte multu de germanisare, inca si de slaviamu, si nu fora cuventu. Ei inse de germanisare nu potu scapa, pro catu tempu tote ramurile si specialitatiile de scientia le imprumuta totu numai dela germani; apoi dela cineva trebuie se le ia, ca-ci ei su le au de locu. Deca tenerimea lor ar' sei romanesce, ce usioru le-ar' fi se invetie limbile neolatine, din care potu ar' imprumuta si scientiile.

Din acestea vede ori-cine, ca deca noi recomandam limb'a romana acoloru maghiari, carii locnesca in aceleasi tenuturi cu romani, o facemu acesta mai multu in interesulu lor, decatu in alu romaniloru, si se nu treceli cu vederea, ca acestu consiliu ilu dete chiaru si diariulu comitetului Lonsai pome acomu a diecea ora (u Decembre), mai alesu maghiariloru ardeleni.

Unu exemplu din afacurile unu consiliu comunale provocatu prin conducerea buna, care merita a fi adusa la publicitate si imitatu.

Comuna Vistea inferioare in tiera's Oltului — a statutu prin unu statutu din anulu 1867 esarendarea dreptulu de carciumarita boconale comolatu cu celu trilonariu cantonale din 8 in 3 ani pria licitatie publicu.

Acesta comuna posiede tergu de septemana bene cercatata, precomu si 2 terguri de tiera, — contine residentia pretorelui de cercu, ca si un'a scola centrala granitiarica, — prin urmare era unu concursu mare de poporu din impregiurime.

Consiliulu comunale s'a convinsu, cumca unii straini, cari de unu tempu inceca sa inceputu a coplesi comun'a, si a comperu pamanturile locnitoriloru ei, pro detorii romase pentru rachiu, — si

*) Ma prin acesta se dau de minciuna toti maghiarii, cari dice, ca ei nu voru a maghiarisa, candu au cotedlatu si pana acum a -si impune limb'a si pria comune, si-au disciplinat si pe opinarii lor, ca se nu vorboca cu nemene, neci la afaceri particulari, decatu numai unguresce. Asia sta cord'a de intinsa. Red.

au luatu acesta comuna de centru fiindu bene si toata, spre a se incuibu intru-inea.

Expirandu arenda de 3 ani cu finea lui Dec. 1873, si avendu de a tiend esarendarea de nou pe 3 ani urmatori in 18 Dec. a. e., consiliulu comunale a prevediutu, cumca la esarendarea acestui carciumaritu voru concurge multi straini, de cari comun'a ar' voi se se ferdesca, — si nu le va succede de a smulge arenda din manile acestoru vampiri, cari spre ajungerea scopului lor marisavu se voru suf la pretiori, la cari alti fora de un'a ruinare totale, — un se potu urra. Din acestea motive bene calculate, — consiliulu comunale s'a radiatu indemnata de a autorizu pre unii membri din comuna, ca acestia nu numai se liea parte la licitatie, — deca cu ori ce pretiu se remana plus offerenti. Consiliulu comunale nu s'a insielatu in presupuneri sale, fiindu-ca la licitatie se-au infaciosiatu multi straini, der' plus offerentele a remasu unu membru din comuna.

In 22 l. a. consiliulu comunale intr'unindu-se in un'a sidentia, a relasatu plus offerentului din ofertulu facutu la licitatie, pro anu 350 fl. val. austr. —

Meritulu principale la acestu resultatu sautariu este alu ambiloru prenti din comuna, cari la acesta ocaziune au sciutu a se face demni de chiamarea s'a de pastori spirituali infratili la binele comunu.

La prim'a vedere s'ar' pare, cumca acesta comuna ar' auferi prin relasarea acestei sume un'a dauna insemnata, — s'ar' pare cumca acesta procedere a consiliulu comunale, e o dovoda de un'a rea economisare: — ma ar' insemna a despolia comun'a si de pucina avere si isvoru de venit, ce le ar' potu ave, inse deca se voru lu' in considerare mai de aproape tristele si numerocele exemple, ce su indemnatu pro consiliulu comunale de a -si lu' refugiu la astufeliu de procederi si la astufeliu de midioloce extraordinaria, — voru si mai leane justificati acesti pasi. De unu tempu inceca au inceputu strainii — (de totafeliulu de nationalitate, a-fara de romani), — a inundu ca in tempulu fometei mai tote comunele din districtulu Fagarasiului — si mai cu sema cele siuale pre langa drumulu tieriei, si sub diferite proteste se lipescu si se asidida in comuni — parte ca carciumari la cate unu locnitoriu din comuna, investitu cu atare dreptu de carciumaritu (pemes) — parte ca sferuari, pre-capeti si cu alte mai multe soiuri de specula *) er' mai cu sema carciumaritulu e mediuloculu loru celu mai eficace de a pune man'a pro casa si mosta la cate unu nefericitu, ai carul copii apoi sontu avisati a lu' lumea in capu, sau mai chiaru disu: a ajunge acestia, ce au fostu acelia, adeca vagabondi si parasiti molestatori. — Acest'a si numai acesta impregiurare a indemnatu pro acesta representantia sau consiliulu comunale a -si lu' refugiu la astufeliu de espediente, spre a pune in catuva stavila inuaderiloru mai susu numite.

Unu membru din consiliulu comunale.

Clusiu 20/12 1873.

Ceva despre ultim'a congregatiune comitatense in Clusiu.

(Capetu.)

Luandu-se inainta provocarea comitatului Bekes, ca comitatulu Clusiu se spriginisca reprezentatiunea aceliu adreata dietei pentru catu mai corund'a arondare teritoriale a municipaliloru, se scola erasi d. Vajda. Majoritatea comisiunei permasente propunea nesprigionire, ca-ci acestu comitatu facuse mai de multu o asemene representatiune; facia cu asta d. Vajda intonedia, ca representatiunea acestui comitatu, ca arondarea noua mai corespondiatia se se faca mai alesu cu privire la inlesnirea administratiunei politice si justitiarice, nu

*) Se mai invetia inse si romanii a fi speculanti si sfarnari, ca atunci nu voru incepu strainii ai suga de averi. — Red.

si lu' ia consideratiune; dincontra foile publice nu aduca unu proiectu de legu alu ministeriului, in care p. e. numerulu tuturor municipaliloru ardeleni se reduce la optu municipie nous, compunende din elemente forte eterogene; estu proiectu al din respectu nationalu cu atatu e mai vatematoriu, fiindu ca si pucinele municipia, in cari mai su iasi romani locuindu, romanii cu tota nefavorea legii despre componerea comitetelor municipalu potura est in majoritate, proiectulu si pre aceste la sterge sau le conglomera cu alte municipie, unde romanii prin maiestria institutiunei virili voru pierde majoritatea in comitetu; deci face contrapropunerea, ca comitetulu nostru pria o adresa nous se cora, ca diet'a se faca arondarea teritoriale mai justa si mai corespondiatia tuturor cerintiiloru ecuitabili. — Inse si acesta propunere cadu, de ora-ce numai romanii o sustieura.

Ajungundu pre tapetu afacerea Neoplantantiloru analoga cu templare bravelu nostru A. Densusianu, cumu se nu-si fia inaltiatu membrii romani vocea loru partitioria? Se redica der' d. G. Popu si amintindu nedreptatea facutu lui Pavlovic, ca si lei A. Densusianu, care din urma pentruca lucra numai intre marginile legii fu aroncatu arbitrarmente in **carcere preventiva**, dise, ca deca astufeliu de lucruri se templa in staturi absolutice, unde nu-i neci umbra de libertate, ce mirare pentru ca acesta e spiritulu absolutismulu; deca e mirare, ca se templa si in staturi, ce inainta lumii voru a se lauda, ca-su constitutiionali; deca asia merge treb'a la noi, atunci tier'a nostra numai la parere e constitutiionale, er' in adveru e absolutistica; deci propune partinirea Neoplantantiloru. — Profes. Silasi spriginosce pre antevorbitoriu, pentruca o verb'a de pletrile fundamentali ale unu constitutionalismu a-deveratu: de libertatea vorbirei si libertatea individuala; din cea din ansiau deradia dereptulu de a ne redica graiulu centra abuseriloru dominantu intr'unu statu, ba chiaru contra statoru legi, despre cari practic'a viatiei a demustratu, ca suntu numai spre asuprirea si impiarea cotarei clase de poporu; a dona ne garantedia, ca persona si casa **se nu ni se calce** fora culpa judecatoresco constatata; dorere aceste institutiuni cardinali in patri'a nostra se suspendu adi in modu arbitraru facia cu nemaghiarii si astufeliu devinu illuocrie; exemplu e si templarea cu A. Densusianu, care fu detionutu in arresta preventivu, cu tote, ca ca advocatu, tata de familia, proprietariu, nu e omu de ai lui tafa-fuga; illustrea natiune magh. a fostu in trieta pusestione, candu cei mai nationali fii ai ei se tractau in modu totu asia de necrutatoriu; n'ar' trebui der' se uite asia into dia's lui Heisler: „Hodie mihi, eras tibi etc.“ — Mai vorbi pentru propunerea rom. si d. L. Vajda, alaturanduse opiniunea antevorbitorulu rom.; inse in urma questiunea se puse la votiare si s'a desisu totu pre placulu fratiloru maghiari.

Mai momentosu inse dintre tote obiectele fu recercarea Sedisioreniloru, prelanga care — dereptu acea se si scola numai decatu d. L. Vajda, declarandu, ca desi nu consente chiaru cu tote punctele representatiunei sedisiorene, dupa ce inse obiectulu ei in esintia e, ca Art. 44 din 1868 se se la revisiune si se ce modifice in modu corespondiatoriu intereseloru adereate ale statulu; ca si postulatoru juste ale nationalitatiloru, era pana atunci prescriptele legii se nu se faca prin aplicare gresita inca si mai grele; de acea romanii nu potu se nu partidesca representatiunea memorata, mai vertosu ca-ci ea cuprinde mai cu sema totu astufeliu de postulate, pentru cari romanii acestui comitatu si pana acum mai de multo si si inaltara graiulu. Oratoriuulu arata mai incolo defectele legii de nationalitati; obserba, ca fiindu limb'a statulu limb'a cea magh. asta nu involva neapertatu o respingere si restringere in asia mesura a limbii celoru-alalte nationali sorori; memoradia, ca acele parti ale legii de nationalitati, cari concedu ceva indreptatire si limbiloru nemaghiare, officiolatele de comune le desconsidera si calca, din contra pioe lumea indata ce unu punctulu favoritoriu limbii magh. cumu nu se aplica, ba **maghiar'a se impune** si folosese prin fortia nu odata chiaru si acolo, unde legea nu dispune. — Profes. Silasi inca se scola prelanga propunerea antevorbitorulu, ca prelanga cea mai patriotica propunere. Candu diet'a tieriei aduse legea de nationalitati, dice vorbitoriuulu, atunci reconoscu si justeti'a postulatorulu lor, fondate in dreptulu naturei, ca si in trecutulu patriei nostre. Legea mentionata numai in mesura forte marginata satisfeca acceptarile

nostru cele mai competente; amenă nu deslegă ces-
tinea; **si eca escentiv'a** țierei amenin-
ta și cedata particia de concesioni, cu
tote ca la interpretarea legilor „favo-
res sunt ampliandi etc.” Spiritele suntu in
patria-ne destulu de neluistite in arm'a plagelor
elementari, nu-i consultu se le mai iritamu si prin
mesure de forta contra limbii nationalitatilor.
Daca se recomandă — limb'a magh. de diplomatica
a țierei, pentru ce ôre, pre candu se bucina mereu
egalea îndrapaltre, se se restringa usulu limbilor
nationali chiaru si la vetrele municipioru? Cesti-
nea nationalitatilor, si deci a limbii lor, nu e
de acele, cari prin amănare „ad calendae Graecas”
se nu se pôta invinșă. Adunat' d' membri magh-
ghiaru aminte de epistol'a descură de mai anu a
lui Fr. Deák catre romani, in carea li se promit'ă
implenirea postulatelor, si votedi' că deakisti
prelangu reprezentatiunea sedisiorana. In acesta-si
sensu mai vorbese d. protop. G. Popu, aratandu-
ca parlamentulu Ungariei vrendu a servi de mo-
delu altoru staturi in causa nationalitatilor, aduse
legea de nationalitati cunoscuta, d' scopulu nu
si-lu ajunse; ca acosta lege, prelangu acea, ca nu
se observă neci de catre cei ce o fecera, este si
defectuoasă si elastica, lucatu explicat'use falsu, dă
torta la mai multe confuziuni. — Ci s'orice moti-
oniloru si pareriloru rom. este in atari adunari mai
totdeauna' inca inainte decisa: „Lasiale ogoi spe-
ranza” a lui Dante se aplica si la densele. Re-
cercarea sedisiorana se puse la o parte.

Siedintia IV si cea ultima oferi lucruri mai
puciu interesante si mai secundarie pentru noi.

Intre alte se luă înainte causa comunelor
Drătea, Bălceala rom., Rosca, Ardăfalau
si Bedeciu, cari intr'o suplica se plangu, ca ele
acumu de ani numeroși totu pentru alții facu
drumuri comode, si ceru, că in fine se se respecta si
interesele lor si se li se tocmeșca linia prin care
vinu in comunicatiune cu drumulu țierei. Suplica
acosta dedese ocaziune la dezbateri infocate inca in
comisiunea permanenta, a carei majoritate opinase,
că instantia pentru necu espratiuni neconvenitiöse
se se reiepte; ce vedendu d. Vajda, in daru se
sili a capacita pe comisiune, că se nu globesca
comunele pentru culpa concipitului suplicei altu-
cumu forte juste, ci acosta se o ia in dezbateri
meritoria; pre urma fecu din petitiulu suplicei o
motiune a sa propria, carea apoi daga lege nu se
pôta reiept' de ôrașe o predece insusi in man'a
d-lui comite supr. in timpul legal si se puse la
ordinea zilei. In congregatiune d. Vajda desfa-
șioră motivele motiunii sale aratandu, catu e de
neevitabile, că locuitorii acestoru sate mesere in
restempu de 24 de ani se lucre că nise eloti in
tieuitori departate totu la facerea a taroru drumuri,
pre cari densi delocu nu le folosescu, er' la ei a-
case se aiba drumuri asia de rele, catu abia potu
esi la drumulu țierei; arăta ecuitatea si necesitatea
de a se luă in considerare si drumurile lor, ca-
ce altminteri locuitorii numiti voru seraci de totu si
capacitatea de a solvi daru va cadé, sol. — Dupa
o lunga si vicia dezbateri, in care d. Vajda f'ă
sprigionitu si prin d. G. Popu si V. Rosiescu se
se decisa, că impreuna cu ingineriulu comitat. se
se esmita o comisiune spre cercetarea starei ade-
verate a lucrului, si spre a poté apoi face dispu-
sitioni pentru tocmeșca drumulu din vorba, in caso
de adevieria petitiulu suplicanilor.

Mai incolo din incidentulu rogamentulu co-
munei Velcheriu s. a., se li se concedă, că o-
bligatiune imprumutulu de statu se le pôta doă
pre sēm'a scoloru confessionali, cea ce din parte
magh. se deorgă, ca-ci obligatiunile acele ar' fi
avere comunale; se scôla d. protop. G. Popu se-
cundatu de d. protop. V. Rosiescu, si observa,
ca cultura face staturile poterie, ca este ad-
arm'a cea mai potinte contra inamicilor țierei; dreptu
ce pentru cultura totulu trebuie se consacramu fora
cautare la nationalitate; noi inse, candu e vorba
de a oferi ceva pentru seoprii culturale, cumu p. e.
imprumutulu de statu, dicamu, ca acosta e comu-
nala ei nu se pôta oferi pentru seșele confessionali
din comuna, că si candu cultura comunalloru de
cotare confessione n'ar' fi totu-odata cultura comu-
nala; arăta vorbitorulu, ca imprumutulu de statu
nu e avere comunala, ci averea singuraciloru cu-
mulata intr'una; deci propune, că necantandu la
acea, ca ôre imprumutulu e comunala eșu privata?
se se lasu pentru cultura comunai. — D. Vajda
inca întredia, ca imprumutulu de statu e averea
singuraciloru in ceea mesura, in care participara la
elu; întredia, ca ôre-cumu l'ar' cadé noui poses-
sorio, candu judele processuale s'ar' incometă se-

dispute dereptala de a dispone de obligatiunile
sale dela imprumutulu de statu? Statulu si asta
forte pocinu a concursu la ajutoria scoloru nô-
stros confessionali; era acumu, candu finantiele suntu
in stare asia de desolata, nu pre le-ar' poté ajuto-
ră, si de ar' avé. Poporul inca, forte seracitu,
n'are ce ce alta sucurge mai buna si in mesura
mai mare scoloru sale confes., decatu cu obliga-
tiunile, imprumutulu de statu; se nu-lu impede-
camu dora intru aducerea acestui sacrificiu pre al-
tarulu cultorei. Cumu in sensulu acestu-a se si
primi resolvierea acestoru cereri.

Adaugam dōse motiuni neacceptate ale d-lui
protop. V. Rosiescu. Una din ele dorlea, că
inca înainte de aducerea intentionstei legi dietali
privitoru la repartitiune lucruriloru la drumuri,
comitatulu se recomandă de chie la acosta con-
tributiune, era nu jugulu si palma, cumu era pana
acumu; alt'a se referia la mai strinsa supravi-
ghiare politiana a edificioru de nou redicande
prin comunele rurali, si acosta din punctu de ve-
dere sanitaru că si esteticu. Prima propunere se
respinsu, pentru ca guvernulu inca n'ar' fi imparta-
nitate atare proiectu de lege; a dōua, pentru că co-
mitatulu n'ar' fi avendu atare potere coercitiva.

Pre arm'a urmeloru — că se pestramu, ca
d'já comisiunea permanenta la staruintia d-d'loru
G. Popu, L. Vajda si a d-lui v-comite Mats-
kási, se involescu, că comunali de orice confes-
siune din Agiresiu lucrulu drumulu in an. 1874
se-lu pôta prestă la edificarea nouei biserice gr.
cath. de acolo; cumu si ca comisiunea, totu la
midiolocirea d-loru G. Popu si V. Rosiescu
consentit, că averea scol. comunala se o manipule
nu numai membri din Mag-Nalkó, ci si din alalte
dōse comune romane aliante celea. — Mai amiu-
timu numai regulamentulu consultaniloru
in congregatiuni. Proiectulu acestu-a, ce veni in
fiava tuturor obiectelor la discusiune, staboresce
la § 5, ca la unu obiectu ori-care membru alu co-
mitatulu pôta vorbi numai odata, propunetoriulu de
dōse ori, er' officialii comitat. veri de cate-ori. Se
incinse o disputa lunga si vicia. D. L. Vajda
țiere si insusi necesaria stabilirea amesurati a vor-
birei, altcumu consultanile prin ôrașe vorbaretu
s'ar' poté prelungi in infinitu; d' o marginire a
vorbirei cumu o definescu § lu, o considera de asia
de greșita, nejusta si stricatioasă, catu e imposibile
se o partinesca; a poté vorbi numai odata la unu
obiectulu va fi că si candu amu predică, cu acea
destințiune, ca in biserica numai unu preotu pre-
dica, er' aici toti potemu predică odata, nefiendue
concesu, că la contra argumentele altoru se potemu
respunde sēu nōuele puncte de vedere din inventa-
rile altoru se le potemu lumină; pre calea arăta
nu se va poté desvoltă o consultare ordigata,
scambierea ideelor nu va avé locu, privitiuna e-
ronee voru remanē necorresu, cea ce va se aiba in-
riurintia danōsa asupra afacerilor publice; deca
inca altli ni-ar' demandă si impune o stare res-
tringere a libertatei vorbirei, in numele Domnului!
d' er' că o i inste se ne punemu unu stare locatulu pre
gura, pare lucru forte curios; oratorulu a cetitu
mai multe regulamente de casa, ei nu-si aduce a-
minte de unu stare, care numai odata concede vor-
birea la unu obiectu. Că fostu membru in comite-
tulu Solnocului int. presinta regulamentulu acelu
comitat, dupa care fia-ce obiectu se pertracta an-
tain in dezbateri generale, apoi in speciale, intru-
na că intr'alt'a poté fia-care membru vorbi odata,
deci vorbese de dōue ori la acelasu obiectu; se
nu ne lasamu dreptu-acea, că alte municipia se ne
intredia in liberalismu, ei se corregemu § lu cestiu-
nato astufeliu, că sēu fia-care membru se pôta vorbi
de dōse ori la unu obiectu, si fia-care obiectu se
se pertracte in dezbateri generale si speciale, po-
tendu fia-ce membru vorbi si in dezbateri gen.
si in cea spec. cate odata, apoi propunetoriulu se
aiba volia de a vorbi celu pușu de dōue ori, era
officialiloru comitat. se nu li se dē in respectulu
acostu-a mai mare dereptu decatu membriloru ordi-
nari ai comitatulu. In dispuia acosta participara
multi statu din rom., catu si din magh.; din ro-
mani sprigionira pre Vajda dd. Silasi, V. Ro-
siescu, G. Popu, adr. Ioane Petranu, Dr.
Aureliu Isacu, precumu si d. adr. Aleșiu
Popu in comisiunea permanenta apară cu caldura
cauzele romane; d' er' la fine majoritatea magh. a-
probă testulu originale. —

Estu modu se fiaira si aceste combateri par-
lamentari. Membrii rom. presinti desi nu se potea
bucură de cotare successu mai remarcabil, potu inse
in conscientia curata afirmă, ca -si fecera si cu
asta ocaziune detorint'a nationalu-patriotica. Fōra

indoiela rezultatulu ar' fi acumu si ori-cand, aici
si așura cu toalte mai imbucuratori, **candu
romanii** de prin tote municipiale s'ar' or-
ganiză si disciplină odata, si ar' partici-
cipă mai cu interesu la afacerile viatiei publico-
politice. — Nu potu a nu observă, ca din 62 mem-
bril rom. aleși si 22 membril rom. virilisti ai a-
cestui comitat, si cu asta ocaziune, dorere! neci a
sleptea parte nu veni la adunare. — In ade-
vera indiferentiamu e coboale la multi preuti si
seculari de ai nostri! Aceptamu dōra, fratiloru, că
se se sjunga odata **cutitulul la ou?** Dōra
nu cugelati, rogu-ve, ca atunci si de amu vré se
ne misticamu, poté nu vomu mal fi in stare de a
ne miscal? . . . Spre a incheia acestu articlu cu
o veste buna, observu mai cu mare bucuria ecles-
iastica, ca acel in comitatulu nostru **necl orma**
nu vedemu **de certe confessionali**, si
intru tote afacerile nostre in cea mai buna armo-
nia mergu mana in mana atatu membrii rom. ai
comitatulu, catu si zelosii d-ni protop. G. Popu si
V. Rosiescu si ceilalti. (Viratu! R.)

Soleșianu.

Concursulu societatii academice romane, re-
lativu la analizarea apelor din 16 Fontani ale
Romaniei.

Societatea academica romana din București a
ecrisu in sesiunea s'a din anulu 1873 intre alteli
si unu concursu cu premiulu de 16000 lei pentru
studiarea si analizarea apelor din 16 Fontane ale
țierei.

Mi se pare superflu a mai accentuă necesi-
tatea si marile folose ale unei analize chimice a
apelor din Romania; societatea academica a docu-
mentatu prin tocmăi memorat'a, frumōsa si patrio-
tic'a iniciativa spre ajungerea acestui scopu, impor-
tanta lui de sjoușu. Nu va fi inse de prisosu si
nu va aparé, speru, de nemodestu din parte'mi,
deca, că specialistu, via a'mi espune parerea despre
resultatele possibile ale acestui concursu.

Trebu se presupun înainte de tote, ca socie-
tatea academica, că unu institutu eminentu natio-
nalu ce este, nu a potutu aré scopulu de a atrage
prin acestu concursu puteri scientifice straine, ci a
vōtu se destepte nobilitatu simtiu de emulatiune in-
tre romanii specialisti, cari suntu chiamati a con-
curre cu puterile lor spre dobandirea premiului
pusu spre deslegarea si modulu deslegari unei
teme onorifice atatu pentru premiante, catu si pen-
tru țiera.

Acosta odata acceptatu, se vedemu ce se re-
cere dela unu chimicu pentru o lucrare cumu este
analizarea apelor:

Prelangu scientia s'a teoretica si desteritatea
sa manuala, chimiculu trebu se se bucare de me-
diolose materialu considerabili. Intre aceste for-
meza laboratoriu chimicu cu aparatele sece com-
plete Alpha si Omega. In laboratoriu se concen-
treza tote lucrarea chimiculu, cu catu dispune
acosta preste mai multe si mai perfecte aparate
chimice, cu atatu mai estinsu devine terenulu lo-
crariloru sale instructive si scrutatoric. De e. aici
se explica chietuilele sece mari, cari se fecera, mai
cu sēma in tempulu din arma, in capitalele Euro-
pei civilizate pentru crearea, ajustarea si dotarea
laboratorioru chimice.

Afășororu intre specialistii romani concurenti,
cari se pôta implini tote condițiunile memorate, nu
numai cele spirituali, d' er' si cele materialu, pe cari
tocmăi a analizare a apelor țierei, neapertu le
pretindē! Acosta e intrebarea capitala, care ni se
presinta in consenti'a celoru espuse mai susu si
dela care depinde successulu concursulu emisu.

Prea bucurosu asiu doré se potu, că romanu,
adrănt intrebarea puse, mi lipescu inse bașa, pe
care asiu fi îndreptatitu a face acosta, pentru ca
in tote Romania nu existe unu laboratoriu chimicu
atatu de completu, in care se se pôta realiză ec-
cutarea unei analize de apa in tote ale sale, dupa
cumu pretinde scientia de astadi.

Care poté fi sub asemeni impregiorari effec-
tulu concursulu, deca se unulu negativu? Ori poté

